

ціюють на межі своїх можливостей, а обслуговування машин вимагає від них абсолютної чіткості – фізичної і психічної; у людини бувають моменти слабкості, занепокоєння і труднощів, моменти поганого самопочуття, нервового виснаження, ослаблення хворобою тощо. У той же час користування машиною вимагає постійної незмінної чіткості від особи, що її обслуговує.

Людина не завжди встигає пристосуватися до нових умов праці і побуту. Для нашої епохи характерним є не тільки те, що надзвичайно швидкими темпами розвиваються науки, а й те, що скорочується час, потрібний для практичного використання технічних винаходів і наукових відкриттів. От чому проблема адаптації людини до нових умов стає настільки важливою. Темп життя, характер роботи, побуту і відпочинку багато в чому визначаються станом техніки. Право виконує завдання охорони існуючих благ і інтересів; техніка ж часто покликана забезпечити створення благ у майбутньому, тому залишається поза увагою шкода, що завдається чи може бути завдана функціонуванням нової техніки. Тому завдання кримінальної політики полягає, зокрема, в тому, щоб привести деякі інститути кримінального права у відповідність із сучасним способом життя людей, сучасним станом техніки і темпом життя в суспільстві.

Розвиток науки і техніки вимагає нового підходу до вирішення питання про караність необережності. З огляду на зростаючу небезпеку необережних злочинів у сучасному суспільстві, необхідно розв'язати питання, що належить до сфери кримінальної політики, а саме: яку мету переслідує покарання, коли воно застосовується за необережні дії, а, звідси, які покарання в цих випадках мають бути найефективнішими.

У професійній діяльності виникають ситуації, коли суспільно небезпечний результат є наслідком діяльності особи, яка за своїми індивідуальними здібностями і знаннями не могла впоратися з ситуацією, що виникла, а також наслідком того, що неправильно сконструйовані чи запрограмовані автомати не усунули ситуації, які вони повинні були усунути.

Від здібностей людини, швидкості реакції, знань нерідко залежить життя інших людей. Чи повинна вона відповідати тоді, коли вимоги, що до неї ставляться, виявляються вищими за її дійсні можливості? Чи повинен відповідати той, хто доручає особі роботу, з якою вона не в змозі впоратися, і якою повинна бути ця відповідальність?

Видається, що кримінальну відповідальність повинні нести як ті, котрі за своїми знаннями і здібностями не можуть впоратися з роботою,

за яку вони беруться, так і ті, хто доручив їм таку роботу, усвідомлюючи, що підлеглий не має потрібних навичок. Людина, що завдала шкоди суспільству в результаті того, що вона не замислилася над своєю здатністю впоратися з роботою, за яку бралася, повинна відповідати перед суспільством, тому що подібного роду "діяльність" не тільки загрожувала, а й фактично завдала суспільству великої шкоди. Її вина полягає в тому, що вона не набула необхідних знань, взялася за справу чи обійняла посаду, для виконання якої вона не підходить. Передбачення конкретних наслідків може виявитися за межами можливостей певної особи, однак ця особа повинна нести кримінальну відповідальність, якщо вона взялася за виконання обов'язків і функцій, неналежне виконання яких могло призвести і призвело до настання суспільно небезпечних наслідків.

Але чи здатна загроза кримінальним покаранням стимулювати бажану для суспільства поведінку в таких випадках? Які повинні бути цілі, завдання і заходи покарання за необережно заподіяний результат? На нашу думку, заходи покарання за необережні злочини повинні, насамперед, ефективно запобігати повторне вчинення таких злочинів.

Оскільки йдеться про осіб, які за своїми особистими властивостями не здатні впоратися з роботою, за яку вони взялися, інтереси суспільства і здоровий глузд вимагають усунути їх від цієї діяльності. Покаранням у цих випадках повинна бути заборона займатися певною професійною діяльністю (пілота, водія, архітектора, лікаря, інженера тощо). В залежності від обставин справи й характеристики особи означена заборона може бути реалізована в такі способи: 1) назавжди; 2) на певний строк; 3) до складання спеціального іспиту. Позбавлення волі за необережні злочини варто призначати лише у виняткових випадках.

УДК 343 (043.2)

Волынский О.В.,
адвокат,
г. Киев, Украина

ПРИНЦИП ЗАКОННОСТИ И ПРИНЦИП ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ В УГОЛОВНОМ ПРАВЕ КАК ПОЛИТИЧЕСКАЯ РЕАЛЬНОСТЬ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА

Особенностью уголовного законодательства Украины является то, что в УК Украины отсутствуют статьи, которые прямо закрепляли бы на

законодательном уровне принципы уголовного права. Безусловно, это не означает, что такие принципы отсутствуют.

Одним из основополагающих принципов уголовного законодательства любой страны является принцип законности. Принцип законности следует рассматривать как своеобразный барьер произвола. Он исполняет важную функцию реализации в уголовном процессе уголовной законности. По мнению А.Н. Ришелюка, именно принцип законности отражен и закреплен в ч.3 и ч.4 ст.3 УК Украины [1, с.17]. Содержанием этого принципа является, во-первых, то, что уголовно-правовые нормы не существуют за рамками УК, ибо они полностью кодифицированы. В связи с этим возникает проблемный вопрос относительно будущего законодательства от уголовных проступков. Сегодня судьба этого вопроса не решена окончательно и, возможно, принятие отдельного Закона от уголовных проступков нарушит стройную и привычную систему кодифицированного уголовного права Украины.

Во-вторых, только в УК определяется, что является преступлением, устанавливаются виды и размеры наказаний, и содержание иных институтов уголовного законодательства. Следует отметить, что не всегда это положение действует в таком идеальном виде и содержании. Любую норму уголовного закона Конституционный Суд Украины может признать такой, которая не соответствует Конституции Украины, как это было с нормой о смертной казни. Поэтому уголовный закон нельзя считать полностью самодостаточным и таким, который категорически защищен от всяческих влияний.

В-третьих, принцип законности означает, что запрещается применение уголовного закона по аналогии. Тут также есть свои особенности, которые зависят от того, что следует понимать под аналогией. Как указывает В.А.Навроцкий, и с ним нельзя не согласиться, аналогия уголовного закона недопустима при применении статей Особенной части УК, потому что это противоречит принципу *nullum crimen sine lege*. В то же время применение по аналогии статей Общей части не противоречит никаким уголовно-правовым принципам. Более того, при определённых ситуациях без этого вообще нельзя обойтись. Ранее, как пример необходимости применения уголовного закона по аналогии, называли правила установления соответствия разнородных наказаний, которые были закреплены в ст.43 УК Украины 1960 года, но они применялись и при назначении наказания в соответствии со ст.42 этого УК. Сейчас же перечень таких случаев еще и расширился. Так, при применении предусмотренных ст.105 УК Украины 2001 г. принудительных мер воспитательного характера к несовершеннолетним – выбор меры, которая

применяется, определение ее сроков, вряд ли можно обойтись без общих оснований применения наказания, предусмотренных в ст. 65 УК Украины [2, с.9-10].

Следует отметить, что в юридической литературе дискуссионным остается вопрос о том, возможен ли полный запрет аналогии закона в уголовном праве.

Кроме того, принцип законности, по мнению отдельных ученых, требует определенных дополнений. Например, по мнению С.Г. Келиной и В.Н. Кудрявцева принцип законности должен быть дополнен таким положением – никто не может быть признан виновным в совершении преступления, а также подвергнут наказанию иначе как по приговору суда и в соответствии с законом; лицо, признанное виновным в совершении преступления, несет обязанности и пользуется правами, установленными законом; содержание уголовного закона следует понимать в точном соответствии с его текстом [3, с.89]. Последнее предложение представляется если не спорным, то, во всяком случае, не всегда применимым, а если это так, то законодатель не всегда соблюдает принцип законности. Речь идет об оценочных категориях, о толковании уголовного закона. Не всегда законодатель выражает свои уголовно-правовые видения конкретных ситуаций четко и однозначно понятно. Поэтому сегодня мы не можем обойтись без толкования закона. Но толкует закон не сам законодатель и это в какой-то степени является нарушением принципа законности.

Содержание принципа законности образуют социально-правовые идеи равенства, гуманизма, справедливости и вины, выраженные в уголовном законодательстве. Принцип законности выражает заботу государства об охране интересов личности и он, по мнению В.Д. Филимонова не ограничивается требованием точного соблюдения закона. Помимо этого он ставит в строгие рамки закона судебное усмотрение [4, с.79]. И в этом мы с ним полностью согласны. Если на первое место мы ставим интересы личности, то следует рассмотреть и вопрос о принципе целесообразности, который является противоположностью принципа законности. Принцип целесообразности определяет политическую реальность уголовного процесса. Если вина незначительна, если последствия преступления незначительны, если не существует общественного интереса к использованию уголовного права, то следует ли продолжать уголовное преследование лица?

Сегодня в государствах-членах Европейского Союза происходит процесс превалирования принципа целесообразности над принципом законности. Так, в Испании принцип законности оказывается более или

менее ослабленным практикой, обусловленной целесообразностью. При малозначительном и незначительном общественном интересе процессы могут прекращаться при согласии всех их участников. Аспекты равенства всех перед законом уступают уголовно-политическим интересам исполнения экономически ускоренного процесса.

Во Франции и Англии принцип целесообразности в сравнении с законностью имеет преимущество, созданное юридической традицией. По мнению П.-А. Альбрехта формализация уравнивает целесообразность [5, с.102].

Сейчас происходит процесс, когда требования принципа законности сужаются, он должен служить лишь ориентиром для разрешения тех или иных уголовно-правовых ситуаций. Если целесообразно не привлекать лицо, совершившее преступление к уголовной ответственности, и существует такая законная возможность, то существует и возможность освободить лицо от наказания или существенно смягчит это наказание. Особенно четко прослеживаются европейские традиции применения принципа целесообразности в новом Уголовном процессуальном кодексе Украины. Будет ли это иметь успех, будет ли это целесообразным и в то же время законным в национальной традиции уголовного и уголовно-процессуального права покажет время.

Литература

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України.— 4-те вид., переробл. та доповн. / За ред.. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка.— К. : Юридична думка., 2007.— 1184 с.
2. Навроцький В.О. Наступність кримінального законодавства України (порівняльний аналіз КК України 1960 р. та 2001 р.).— К. : Атіка, 2001.— 272 с.
3. Чередниченко Е.Е. Принципы уголовного законодательства: понятие, система, проблемы законодательной регламентации.— М. : Вольтерс Клувер, 2007.— 192 с.
4. Филимонов В.Д. Принципы уголовного права — М. : АО "Центр ЮрИнфоР", 2002.— 139
5. Петер — Алексис Альбрехт. Забытая свобода. Принципы уголовного права в европейской дискуссии о безопасности.— Харьков : Право, 2012.— 184 с.

УДК 342.6 (043.2)

Гречанюк С. К.,

д.ю.н., доцент,

Національний університет ДПС України, м. Ірпінь, Україна

Фоменко Б.О.

студент,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Слід зазначити, що у сучасній юридичній науці не має досліджень соціального партнерства в контексті діяльності ДКВС України. А найбільш досліджуваною в контексті організації соціального партнерства є сфера трудових відносин. Такий стан, на наш погляд, свідчить про наявність багатьох недосліджених процесів функціонування ДКВС України.

Слово "соціальне" — це визначення, характеристика, приналежна частина основної складової даного поняття. Воно означає ще й "сумісність" людської діяльності, взаємозв'язок між людьми, групами людей [1].

Партнерство — достатньо складний соціальний феномен, природа якого інтерсуб'єктивна і який зовні представлений як особливий тип соціальної взаємодії, що базується на принципах рівноправності автономних суб'єктів, їхнього взаємного визнання і взаємної відповідальності [2, с.8].

Якщо проаналізувати погляди авторів, які розглядали питання соціального партнерства ([3], [4], [5], [6]), то можна узагальнити їх підходи до того, що соціальне партнерство є результатом компромісу, тобто досягнення суспільно значимих результатів шляхом взаємних, необхідних у наявних умовах поступок.

Зокрема, Г.Ю. Семігін вважає, що соціальне партнерство — це така система відносин різних соціальних суб'єктів, яка орієнтована на першочергове досягнення суспільних інтересів, не придушуючи, а враховуючи при цьому інтереси корпоративні і групові [7, с.142-143].

Соціальне партнерство за участю органів та установ ДКВС України — система врегульованих нормами права відносин, зв'язків між інститутами громадянського суспільства та держави в особі представників конкретних державних та неурядових інституцій, з одного боку, засудженими — з другого, а також державою в особі установ та органів ДКВС України як партнерів у процесі реалізації прав та інтересів сторін соціального партнерства.